

Scapins rævestreger

Af Molière

Skolemateriale

Odense Teater sæson 2007/08

Indholdsfortegnelse

Scapins rævestreger	3
Medvirkende	4
Indledning	5
Kort handlingsreferat	6
Om Molière	7
Molières liv og værker	8
Commedia dell'arte hos Molière	9
Staten, det er mig	10
Ludvig XIV og kunsten	11
Interview med scenograf Nadia Nabil	14
At spejle sin egen kultur i det anderledes	16
Uddrag af manuskriptet	18
Arbejdsspørgsmål	24
Litteraturliste	25

Scapins rævestreger

Af Molière

Sukkerkogeriet, Roersvej 33

Spilleperiode: 13. nov. – 8. dec. 2007

Oversættelse:

Christian Ludvigsen

Bearbejdelse:

Emil Hansen og Jesper Bergmann

Iscenesættelse:

Emil Hansen

Scenografi:

Nadia Nabil

Medvirkende

Fra venstre:

Lars Lønnerup: Argante

Morten Brovn Jørgensen*: Ottavio

Rikke Lylloff: Giacinta

Sanne Saerens: Nerina

Mads M. Nielsen: Scapin

Peder Dahlgaard: Sylvestro

Natali Vallespir Sand: Zerbinetta

Michael Grønnemose*: Leander

Kurt Dreyer: Geronte

* 3. års elever fra Skuespillerskolen v/

Indledning

Hermed skolematerialet til forestillingen SCAPINS RÆVESTREGER.

Denne udgave af Molières SCAPINS RÆVESTREGER er blevet til i et samarbejde mellem instruktør Emil Hansen, dramaturg Jesper Bergmann og scenograf Nadia Nabil. De er gået til opgaven med lige dele respekt for mesteren Molière, og insisterer på, at finde noget frem hos Molière, som kan appellere til et moderne publikum.

Arbejdet med scenografien har åbnet op for nogle af de samfundsmæssige modsætningsforhold som Molière ofte berørte, og på den måde kommer Molières samfundssatiriske tæft helt til sin ret i denne udgave.

I dette skolemateriale har vi derfor blandt andet fokuseret på hvordan man kan finde lignende modsætningsforhold i den verden vi lever i i dag. Ligesom der er mulighed for at blive klogere på Molière selv, og ikke mindst på hans samtid. Eftersom scenografien spiller en fremtrædende rolle i denne forestilling, har vi lagt op til at fordybe sig i scenografiens udsagn og udformning. Og måske forsøge sig som scenograf selv.

Vi håber at arbejdet med forestillingen vil være frugtbart, interessant samt ikke mindst være kilde til morskab – alt sammen helt i Molières ånd.

Hvis du har spørgsmål til skolematerialet, eller der er noget du mangler, er du velkommen til at kontakte Line Hede Simonsen, Presseafdelingen på line@odenseteater.dk eller 63139253.

Materialet er skrevet af Odense Teater

God fornøjelse

Kort handlingsreferat

To patriarker, Geronte og Argante, kommer hjem fra forretningsrejse. De har fundet ud af, at det vil være en god idé at gifte deres børn med hinanden. Desværre for dem har deres sønner, Leander og Ottavio, i fædrenes fravær, forelsket sig i to skønne zigøjner piger. Ottavio er endda gået så vidt, som til at gifte sig med sin Giacinta.

De to overklasse ungersvende er ikke vant til at stille sig op mod deres fædre, og må have hjælp af Gerontes snu tjener, Scapin. Scapin er vant til at klare lidt af hvert, han er fræk og lynhurtig, og inden længe er begge fædrene blevet drejet ikke så få knapper.

Som ofte hos Molière ender det hele som det skal. Pigerne viser sig ikke at være så meget zigøjnere, som det umiddelbart så ud til og de unge mennesker kan få hinanden...

Men hvad så med Scapin?

Om Molière

Molière (1622 - 1673), eller Jean Baptiste Poquelin som han var døbt, var ældste søn af en tapetserermester. Blandt det lidt man ved om hans barndom og ungdom er at han frekventerede Paris' største og bedste kostskole, Collège de Clermont fra 1631-1639. I begyndelsen af 1643 vælger Molière, af grunde vi ikke kender, at forsvare den slagte vej til advokatgerningen og blive skuespiller. Sammen med veninden Madeleine Béjart dannede han teatertruppen L'illustre Théâtre. Madeleine Béjart var allerede på dette tidspunkt en velestimeret skuespillerinde og hun blev truppens primadonna. Molière var sammen med to andre unge skuespillere udset til at spille truppens helteroller. Truppen havde ikke meget succes, og måtte til sidst flygte fra sine kreditorer i Paris. De næste tolv år turnerede truppen rundt i Sydfrankrig, en periode man ved meget lidt om. I denne periode begyndte Molière at skrive stykker udover at spille dem. Da truppen i 1658 vendte tilbage til Paris lykkedes det dem at få beskyttelse af Ludvig d. 14.'s bror og, ikke mindre vigtigt, at få lov til at optræde for kongen. Molières komedier vakte jubel ved hoffet og han fik teatret Petit-Bourbon stillet til rådighed. Molière delte teatret med Commedia dell' arte trupper, hvilket tilsyneladende forløb uden problemer og til stor inspiration. I 1662 giftede Molière sig med Madeleine Béjarts yngre søster Armande Béjart. Da Molière i 1664 kommer under voldsomt pres på grund af komedien Tartuffe, om religiøst hykleri, ser kongen sig nødsaget til at forbyde offentlige opførelser af stykket, på grund af pres fra blandt andre sin moder. Først i 1667 kan Tartuffe opføres offentligt. Til gengæld overtog kongen selv protektoratet af Molières trup. I 1666 bliver Molière syg, sandsynligvis af tuberkulose, og han overvinder aldrig rigtig sygdommen der ender med at tage livet af ham i 1673. Han faldt om under opførelsen af DEN INDBILDTE SYGE og nåede aldrig at skrive. I datidens Frankrig kunne en skuespiller, der ikke havde skriftet sine synder, ikke blive begravet i indviet jord. Molière enke fik dog gennemtrumfet en begravelse, der fandt sted om aftenen i al diskretion.

Kilde: Carl Johan Elmquist "Molière" Gads Forlag 1966

Molières liv og værker

- 1622 Molière fødes i Paris, 15. februar døbes han Jean Baptiste Poquelin
- 1635-39 Elev på jesuitternes Clermont-kollegium
- 1643 Sammen med veninden, skuespillerinden Madeleine Bejart opretter han L'illustre Théâtre
- 1645 L'illustre Théâtre nedlægges
- 1646 Forlader Paris, turnerer de næste 12 år i (syd)Frankrig
- 1655 "Fusentasten"
- 1656 "Kærlige forbitrelser"
- 1658 Spiller for Ludvig d. 14. på Louvre. Får teatersalen Petit Bourbon stillet til rådighed
- 1659 "De latterlige krukker"
- 1660 "Sganarelle eller den indbildte hænrej"
- 1661 Får teatret i Palais Royal, som indvies med Molières eneste tragedie "Dom Gar cie eller den jaloux prins"
- "ægtmændenes skole"
- "De fortrædelige"
- 1662 Gifter sig med skuespillerinden Armande Bejart
- "Hustruskolen"
- 1663 "Kritikken af Kvindeskolen"
- "Improvisationen i Versailles"
- 1664 Molières og Armandes søn, Louis, fødes (og dør)
- "Tvungent ægteskab"
- "Tartuffe" 1. version
- 1665 Molières og Armandes datter, Esprit-Madeleine, døbes
- "Dom Juan eller Stengæsten"
- "Kærlighed som læge"
- 1666 Molière er syg
- "Misantropen eller Den galdesyge elsker"
- "Løge mod sin vilje"
- 1667 Ny version af "Tartuffe" opføres én gang, forbydes straks.
- "Sicilianeren"
- 1668 "Amphitryon"
- "George Dandin"
- "Den gerrige"
- 1669 "Tartuffe" opføres offentligt
- "Monsieur de Pourceaugnac"
- 1670 "Les Amants Magnifique"
- "Den adelsglade borger"
- 1671 "Psyke"
- "Scapins rævestreger"
- "Grevinden af Scarbognac"
- 1672 Madeleine Bejart dør
- Molières og Armandes søn, Pierre, fødes (og dør)
- 1673 "De lærde damer"
- "Den indbildt syge"
- Molière dør 17. februar.

Commedia dell'arte hos Molière

Uddrag af artikel af dramaturg Jesper Bergmann fra forestillingens program. Jesper Bergmann har sammen med instruktør Emil Hansen bearbejdet forestillingen for Odense Teater.

Molière skrev "Les Fourberies de Scapin" i 1671, og stykket nåede til Danmark i 1726, da det blev opført på Holbergs teater i Lille Grønnegade under titlen "Scapins Skalkestykker". Den grovkornede komedie om den udspekulerede tjener kom sent i Molières forfatterskab, efter de berømte store komedier "Misanthropen", "Don Juan" og "Tartuffe", hvor Molière hævdede komediegenren op på et nyt niveau af psykologisk menneskeskildring. Med "Scapins rævestreger", som Molière skrev to år før sin død i 1673, greb han tilbage til sit udgangspunkt i den berømte italienske farcetradition, der kendes som commedia dell'arte.

Vi kan opleve en sen udløber af denne gamle italienske tradition på Pantomimeteatret i Tivoli i København. Derfra kender vi f.eks. Harlekin, en klassisk commedia dell'arte figur. Men det som vi ser, når vi går ind i Tivoli, stopper op lige efter hovedindgangen og betragter pantomimen på den gamle påfuglescene - det er langt fra den oprindelige italienske farce. Når vi f.eks. ser Harlekins mønstrede kostume, så tænker vi næppe på, at kostumet oprindeligt fortalte, at Harlekin var fattig: det berømte Harlekin mønster var simpelthen et billede af en fattigmands tøj, rimpet og lappet sammen af forhåndenværende, farverige tøjstumper! Commedia dell'arte var en folkelig teaterform, og spørgsmålet om de fattige og de rige, om høj og lav var en af grundingredienserne.

I commedia dell'arte indgik en hel række faste tjenerfigurer, kendt som zanni. En af dem hed Scapino. Det er ham, vi møder i Molières stykke, det er hans vittige opfindsomhed og boblende overmod, som driver hele historien frem, og som har gjort "Scapins rævestreger" til et af Molières mest populære og spillede stykker. Stykkets succes var dog ikke ubestridt fra begyndelsen. Den førende kritiker i Molières samtid, Nicolas Boileau, betragtede "Scapins rævestreger" som et underlødigt arbejde. Boileau priste menneskeskildringen og den moralske diskussion, der ligger i de store karakterkomedier, men om "Scapin" skrev han: "jeg genkender ikke forfatteren til Misanthropen".

Staten, det er mig

Uddrag fra "Kulturhistorie" af Egon Friedell

"Med Ludvig XIV (note: 1638-1715 - regent 1643 -1715) sker overgangen fra den tidlige barok til højbarokken. Hans selvstændige regering omfatter næsten fem og et halvt årti. Efter hans død kommer senbarokken, rokokoen, som vi plejer at kalde den (...).

Først kommer kongen, så staten. Af kongen udvikler staten sig akkurat som de reelle punkter, linier og flader udvikles af koordinatsystemet. Kongen ikke blot behersker staten, han udgør staten. Af denne anskuelse udvikles rent selvfølgelig radikalt absolutistiske teorier, klarest og mest ihærdigt fremstillet hos Bossuet, ørnen fra Meaux", som var en af sin tids mest fængslende prædikanter og dens mest strålende historiker.

I sin "Politik efter den hellige skrifs lære" siger han, at kongen er Guds statholder og afbilde her på jorden, hans majestæt er en afglans af det guddommelige. Hele staten, hele folkets vilje er indesluttet i hans person, kun den, som tjener kongen, tjener staten. Dette var Bossuets dybeste overbevisning og ikke en underdanig hofteologi eller hofpolitik. Og lægger vi mærke til, hvordan ikke alene den store hob, men også tidens ædlest og djærveste ånder var gennemtrængt af denne følelse, må vi drage den slutning, at Ludvig d. XIV ikke var nogen storhedsvanvittig autokrat, men kun accepterede, hvad den offentlige mening bød, ja påtvang ham. Han herskede ikke i kraft af den ydre magts midler, men som tidsåndens legitime befuldmægtigede. Han var virkelig, hvad staten ifølge Hobbess burde være, en dødelig gud. Hans nåde gjorde salig, hans unåde dræbte.

(...) Den selvbevidste og selvglade lensadel blev et hofaristokrati, som kun havde til opgave at forhøje glansen om tronen. Ludvig XIV gav de adelige forrang ved besættelsen af alle offentlige embeder og ved uddelingen af højere stillinger indenfor militæretaten, men de forvandlede derved fra små suveræner til kronens tjenestemænd, som kun adskilte sig fra de almindelige undersåtter ved ydre titler og udmærkelser. For øvrigt tog kongen også borgerlige folk i sin tjeneste, når de viste talent og foretagsomhed, og han besatte ikke sjældent de højeste poster med mænd af deres kreds, især i administrationen, (...) På den måde opstod en ny, meget indflydelsesrig kaste af nouveaux riches, som hurtigt svang sig i vejret ved at købe landgodser, erhverve adelspatent, spekulere heldigt og gifte sig ind i den fornemme verden.

Livet ved hoffet

Det daglige liv førtes efter sammen principper som det religiøse og politiske, alt skulle være ophøjet storartet, pompøst, effektivt og samtidig enkelt, korrekt, velordnet og overskueligt. Under Ludvig XIV bygges place royale med den sidegader efter fuldstændig geometrisk regelbundne former.

Lenotre har skabt den franske havestil, som giver anlæggene form af matematiske figurer og overvåger deres vækst med cirkel og lineal. Lige så symmetrisk blev springvandene anlagt, f.eks. bassin de Latone i Versailles, hvor der sidder frøer i en kreds med regelmæssige mellemrum og sprudler vand i ganske ens fejlfri buer.

Samme ånd præger menuetten, måske den mærkeligste dans, som nogensinde er opfundet, for her er det et kunststykke gjort at forene den mest formelle tvang, afmåltthed og marionetbevægelse med den mest fortryllende ynde, livlighed og lethed. I grunden var hele denne tids salonliv en sådan menuet. Det var nøje foreskrevet, hvor mange skridt man måtte tage, før man gjorde sin kompliment, hvilken linie denne bøjning måtte beskrive, og hvor dyb den i hvert tilfælde skulle være. I denne tilværelse findes intet, som ikke er underkastet et minutløst og vel gennemtænkt reglement, intet, som er overladt til tilfældet. Hele livet er et tegnebræt med et milimeterfint, rudet papir, et skakbræt, hvorpå bestemte ensartede figurer gør de foreskrevne træk.

Denne strenge etikette kunne heller ikke den store konge unddrage sig, den var den eneste magt, som var stærkere end han selv. Hans dag var nøje inddelt, hver time havde sin bestemte beskæftigelse, dragt og selskab.

Den uindskrænkede hersker er i grunden ikke andet end en stor dukke, som af bestemte udvalgte personer bliver klædt på, klædt om, madet, taget ud på spadseretur og bragt i seng.

Ingen uden chefen for lommeværkløseafdelingen tør præsentere ham for hans lommeværkløse, det er en særlig hoffunktionærs hverv at prøve hans natpotte, og der kræves fire personer for at overrække ham et glas vand. Hele hans liv består i den trættende og kedsomme ceremonie at skulle modtage de samme ansigter, som altid udtrykker det samme. (...)

Ludvig XIV og kunsten

Uddrag fra "Kulturhistorie" af Egon Friedell

Det tjener (...) Ludvig XIV til ære, at han ikke lod sig nøje med at føre krige og holde hof, men også havde den højere ærgerrighed at gøre sin regeringstid til en gylden tid for kunsten. Man har derfor også villet sammenligne ham med Augustus. Sammenligningen kan være træffende nok i visse henseender, men ikke nær så smigrende, som hans samtidige troede. Det, som skabtes under hans regering, var i virkeligheden ikke andet end en flot arrangeret og smagfuldt forgyldt hofkunst og et raffineret artisteri, hvor etiketten dræbte fantasien. Dens store ceremonimester var Nicolas Boileau, denne smagens lovgiver, der lige så diktorisk bestemte, hvad og hvorledes man skulle digte, som Académie française havde givet regler for ordforrådets omfang og brug. Udgangspunktet for hans æstetik danner atter Descartes' clara et distincta perceptio. Det, som ikke er klart og tydeligt, er heller ikke smukt, den klarlæggende og ordnende fornuft dikterer også lovene for poesien, "tout doit tendre au

bon sens". Kunsten har samme mål for Boileau som filosofien for Descartes: la vérité. (...) Tidsåndens hofnar

(...)

Sammenligner man den tids tre store dramatikere med de tre store græske tragikere – ikke deres digteriske kvalitet, men deres gensidige forhold – ville den i mange retninger arkaiske Corneille svare til Aischylos, den kvindagtige og mere nuancerede Racine til Sofokles og den problematiske og sjæleanalyserende Molière til Euripides, som i grunden næsten også var komediedigter og førte en lige så udholdende og forgæves kamp mod den traditionelle form for teater som Molière. De demokratiske og skeptiske grækere fra Perikles' tid var nemlig med hensyn til ydre form lige så stokkonservative som de aristokratiske og dogmatiske franskmænd fra Ludvig XIV's . Euripides, den rige og livstrætte arving til en kultur, som i livsvisdom, udtryksformer, øjets og ørets kunst næsten var nået til de yderste grænser, så sig nødsaget til at fremstille sine psykologiske differentialkalkuler med ydre midler, som akkurat kunne have passet for en indianerdans eller et landsbycirkus, og Molières sprudlende livlighed, menneskefjendske oprevethed og skiftende lune blev indespærret i en kedsommelig forgyldt salon blandt mennesker, hvis højeste ærgerrighed det var at se ud og føle som marionetter. Derfor er Molière, skønt tilsyneladende komikeren blandt de tre, i virkeligheden tragikeren. At han også var den største, indså allerede de af hans samtidige, som havde forstand på at bedømme det. Da Ludvig XIV en gang spurgte Boileau, hvem der var tidens største digter, svarede han: "Deres Majestæt, det er monsieur Molière." "Det ville jeg ikke have troet," sagde kongen, "Men De må jo vide bedre."

Lars Lønnerup og Kurt Dreyer

"Strindberg siger i efterskriften til "Frøken Julie": Denne lyst til at se menneskene ligefremt som de er, sidder endnu den store Molière i blodet. Harpagon er kun gerrig, skønt Harpagon kunne have været gerrig og en udmærket finansmand, en prægtig fader, et godt samfundsmedlem.

Skønt denne kritik i princippet har ganske ret, gør den alligevel Molière uret ved at overse, at han slet ikke måtte fremstille andet end persontyper som den gerrige, misantropen, hyk-leren, parvuen, den frække kammerpige, den trofaste elsker. Han måtte male med skabe-loner, fordi hans publikum ønskede det sådan, og det er dobbelt beundringsværdigt, at han med denne grove og sjælløse teknik har kunnet skabe så afvekslende og pikante, originale og sprudlende typer. Han måtte give udtryk for sin kaotiske splittethed og uro i skikkelser, som nu forekommer os spøgelsesagtige i deres kunstlede primitivitet, for han var bajads for en stor herre, en endnu mægtigere, mere selvglad og egensindig herre end selv Ludvig XIV – han var tidsåndens hofnar. Men han var alligevel også noget mere, han var moralsk lovgiver, selv om det kun var i det skjulte og rent anonymt. Dette er i grunden enhver genial komediedigters mission. Den er blevet opfyldt af Shakespeare så vel som af Shaw, af Ibsen så vel som af Nestroy. Alle har i det skjulte været læremestre i sæd og moral.

Sanne Saerens, Rikke Lyloff og Morten Brovn Jørgensen

Interview med scenograf Nadia Nabil

Af Line Hede Hede Simonsen

Nadia Nabil er uddannet på scenograflinien på Statens Teaterskole i 2007. Hun har lavet scenografi til SØVNGÆNGER på Får 302 i 2003, A MIDSUMMER NIGHTS DREAM Det Kgl. Teater i 2004, CAMPING på Kalejdoskop i 2005 og HAN DEN DET på Det Kgl. Teater i efteråret 2005. På Grønngårdsteatret lavede hun scenografien til forestillingen HENRIK OG PER-NILLE i 2006. I 2007 stod hun bag scenografierne til ORDET (Statens Teaterskole), CAFE ZENNEP (Får 302) samt NORDØST på Husets Teater. På Odense Teater har Nadia Nabil tidligere stået bag scenografien til forestillingen WUNSCHTRAUM på Værkstedet (2006).

Hvilke tanker ligger til grund for den scenografi du har skabt til SCAPINS RÆVESTREGER?

”Scenografien er skabt i et tæt samarbejde med instruktør Emil Hansen. Vi har løbende haft møder hvor vi har udviklet konceptet. Derudover har vi haft møder med dramaturg Jesper Bergmann, hvor vi har diskuteret vores idéer til universet og til tolkningen af Molières tekst. Vi ønskede at skabe en ramme til Molières stykke, som også samtidig havde noget med vores liv og nutid at gøre. Et af de emner som vi har opfattet som centralt i historien er angsten for sigøjnerpigerne, og det at fædrener mener at deres sønner skal giftes med en af deres ”egen” klasse. Her ligger der noget tidstypisk for Molières periode, men også et grundlæggende menneskeligt element: at være angst for det/de fremmede eller det man ikke kender.

Hele forestillingen foregår i en bunker, hvorfor det?

Ved at placere scenografien i en bunker, har jeg forstærket temaet i historien om frygt og angst. For at kunne fortælle vores historie om patriarker og en verden i krig, konstruerede vi en tid, der er en blanding af rokokoens og tiden omkring 1. verdenskrig. Ved at beholde noget fra Molières tid, ville vi kunne bevare idéen om at fædre har sådan en autoritet over deres sønner, at de kan bestemme hvem de skal giftes med. 1. verdenskrig giver os en verden i krig, og er samtidig en dejlig kontrast til rokokoens sødme og pynt.

Der er rødt sand på gulvet, hvad betyder det?

Det røde sand i scenografien var i virkeligheden tænkt som hvidt mel. Et element som passede til de hvide rokoko mennesker der befolkede bunkeren. Et billede på den næsten spørgelsesagtige verden som sønnerne er vokset op i. På grund af praktiske omstændigheder, ville mel ikke være godt for skuespillernes lunger og vi måtte finde et alternativt element, som var håndterbart for skuespillerne og teknikken. Sand ville arte sig bedre, og valget faldt derfor på det. Da elementet ikke længere var fint men grovere, fungerede det ikke længere som noget spørgelsesagtigt der hørte et "dødsrige" til. Til gengæld kunne sandet være rødt, og dermed blive et billede på den truende verden der ligger uden for bunkeren, og som er blæst ind i den. Nogle gang må man som scenograf omstille sig undervejs, da ikke alle visioner kan virkeliggøres, men samtidig kan nye og måske bedre løsninger opstå.

Mads M. Nielsen og Peder Dahlgaard

At spejle sin egen kultur i det anderledes

Uddrag fra "På jagt efter den borgerlige kultur" af Orvar Löfgren
oversættelse Line Hede Simonsen

"Symbolsk inversion er en vigtig kulturanalytisk teknik, som indebærer at man kortlægger en gruppes kulturmønster ved at studere dets stereotyper og forestillinger om "de andre" - det kulturelt anderledes."

Denne metode giver selvfølgelig ikke noget pålideligt billede af en gruppes leveforhold, men det giver et udemærket kendskab til en gruppes selvforståelse. Orvar Löfgren har særligt studeret det tidlige 1800 tals borgerskab, men metoden kan også bruges til andre grupper og tider.

"For det tidlige 1800 tals borgerskab fremstod den voksende underklasse som en farlig masse. De ejendomsløse stod som et truende kaos udenfor standssamfundets ordnede kategorier af handlende og håndværkere. Borgernes billede af underklassen på denne tid rummer mangetydige symbolske indslag. "De farlige klasser" skildres som: masse, pøbel, hob og mobb?, begreber som vi ofte møder i den samtidige litteratur. Det er endvidere et billede med stærkt under- eller umenneskelige." Der tales om de ejendomsløse som materie, en formløs masse, en blævrende folkehob en ukontrolleret flodbølge og dyrereferencerne står i kø. Borgerskabet fremstillede på denne måde sig selv som kontrolleret, ordentlig som en gruppe på et højere udviklingsniveau. Hver ting på sin plads blev et feltråb for denne gruppe i alle tænkelige situationer: Lige fra boligindretning til hvordan man serverer mad på en tallerken.

Orvar Löfgren stiller borgerskabets måde at tale om underklassen op overfor de begreber der modsvarer ordene, på den måde kan man bedre fornemme hvilke idealer, paradigmer og selv billeder borgerskabet stræbte imod.

Kultur og orden

Natur og kaos

Civiliseret

Primitiv

Kultiveret

Vild

Menneskelig

Dyrisk

Kontrolleret

Ukontrolleret

Fornuft

Følelse

Hoved

Krop

Tanke

Hånd

Moralsk

Amoralsk

Ren

Uren

Arbejdsspørgsmål:

1. Prøv at se på hvilke forestillinger den røde og den hvide verden har om hinanden i SCAPINS RÆVESTREGER? Brug både de scenografiske elementer og teksten til at vise nogle af modsætningerne: Kaos/orden, rødt/hvidt, sikkert/usikkert og så videre.
2. Prøv at stille dem op overfor hinanden
3. Kan du komme på andre eksempler på grupper der definerer sig i modsætning til hinanden?
4. Giv andre eksempler på hvordan forskellige grupper definerer sig i OS overfor DEM?

Michael Grønnemose og Natali Vallespir Sand

Uddrag af manuskriptet

Scapin er i fuld gang med at snørre Leander og Ottavios fædre på det groveste. I denne scene bilder han Geronte ind at Leander er blevet taget til fange af nogle zigøjnere, som kun vil løslade ham for en klækkelig sum.

NIENDE SCENE

Géronte. Scapin.

SCAPIN (lader som som han ikke har set Gèronte)

Ak, Herregud ! Hvilken uventet ulykke ! Den ulykkelige far, stakkels
Géronte, hvad skal du nu gribe til ?

GERONTE (afsides)

Hvad er det, han siger om mig, han ser så oprevet ud ?

SCAPIN (samme komedie)

Er der dog ingen ,som kan fortælle mig, hvor hr. Géronte er ?

GERONTE

Hvad er der los, Scapin ?

SCAPIN (farer rundt uden at ville høre eller se Gèronte).

Hvor kan jeg dog finde ham og fortælle ham om denne ulykke ?

GERONTE (løber efter Scapin)

Hvad er der dog i vejen ?

SCAPIN (samme komedie)

Forgæves løber jeg rundt og leder efter ham overalt.

GERONTE

Her er jeg jo!

SCAPIN (samme komedie)

Han må have gemt sig et helt usandsynligt sted.

GERONTE (standser Scapin)

Halløj, er du blind ? Kan du ikke se mig ?

SCAPIN

Tænk at det skulle være så svært at finde Dem!

GERONTE

Jeg har jo været her længe lige for næsen af dig. Hvad er der ?

SCAPIN

Hr. Gèronte ...

GERONTE

Ja ?

SCAPIN

Deres søn ...

GERONTE

Ja, min søn, hvad med ham ?

SCAPIN

Han er kommet i ulykke på en helt utrolig måde.

GERONTE

Hvordan ?

SCAPIN

For lidt siden mødte jeg ham ganske nedbrudt over et eller andet, som De havde sagt til ham, og som De helt uretfærdigt havde rodet mig ind i.

For at adspredde ham gik vi os en tur ned til havnen. Der fik vi kik på en galej. En ung tiltalende zigøjner bød os ombord og trykkede os i hænderne. Vi gik op på skibet. Man var meget inladende og bød os på forfriskninger.

GERONTE

Men det er vel ikke noget at fortvivle over ?

SCAPIN

Et øjeblik, hr. Gèronte, nu kommer det. Bedst som vi gjorde os til gode, lod han galejen stikke til søs. Og da vi var kommet et stykke uden for havnen, satte han mig af i robåd med besked til Dem om, at hvis De ikke straks sendte ham 1500 francs, ville han tage Deres søn med til det fremmede.

GERONTE

Hvad pokker ! 1500 francs !

SCAPIN

Ja herre. Og så han mig endda kun to timers frist.

GERONTE

Satan til zigøjner ! Vil han ruinere mig ?

SCAPIN

Ja, nu bliver det Deres sag hurtigst muligt at finde på en udvej for at frelse Deres højtelskede søn fra slavelænkerne.

GERONTE

Hvad fanden skulle han også på den galej ?

SCAPIN

Han drømte jo ikke om, at det skulle gå så galt.

GERONTE

Scapin, skynd dig ud til den zigøjner og sig, at jeg vil sende politiet efter ham !

SCAPIN

Politiet, ude på det åbne hav ! Det må være Deres spøg ?

GERONTE

Hvad fanden skulle han også på den galej ?

SCAPIN

Man lader sig somme tider lede af en ond skæbne.

GERONTE

Scapin, nu må du vise dig som en tro tjener.

SCAPIN

Hvad tænker De på, hr. ?

GERONTE

Du må tage ud til zigøjneren og få ham til at sende min søn tilbage, mod at du bliver i hans sted, indtil jeg får skaffet pengene.

SCAPIN

Har De nu rigtig gennemtænkt det, hr. Géronte ? Tror De virkelig, at zigøjneren vil være dum nok til at tage en fattig stakkel som mig i stedet for Deres søn ?

GERONTE

Hvad fanden skulle han også på den galej ?

SCAPIN

Han anede jo ikke uråd. Tænk på, at jeg kun fik to timers frist !

GERONTE

Hvad var det, han forlangte ?

SCAPIN

1500 francs.

GERONTE

Hvad fanden skulle han også på den galej ?

SCAPIN

Ja, det er sandt nok. Men nu er skaden sket. Skynd Dem, hr. G eronte, det haster.

GERONTE

V ers'go, her er nøglen til mit store skab.

SCAPIN

Javel.

GERONTE

Tag så alt det kluns, som ligger i den store t jkurv og sælg det til markandiserne, så du kan l sk be min søn.

SCAPIN (rækker ham nøglen tilbage)

Det kan De da ikke mene, herre ? Jeg vil ikke engang kunne få hundrede francs for det tøj, De taler om. Og husk på, hvor lidt tid vi har !

GERONTE

Hvad fanden skulle han også på den galej ?

SCAPIN

Ak, hvor vi dog snakker ! Skidt med galejens, tænk på at det haster, og at De risikerer at miste Deres søn.

GERONTE

Et  jeblik, Scapin, jeg vil skaffe pengene.

SCAPIN

Men skynd Dem, hr. G ronte. Jeg frygter, tiden løber fra os.

GERONTE

H r her, Scapin, jeg kommer i tanker om, at jeg netop har modtaget den sum i guld, men jeg drømte jo ikke om, at den skulle blive frarøvet mig så snart. (Han trækker en pung op af lommen og holder den frem for Scapin). Se her, gå s  og få min søn l sk bt.

SCAPIN (griber efter pungen)

Ja herre.

GERONTE (rækker ham pungen, men fortryder)

Men sig til den zigøjner, at han er en  rkeskurk.

SCAPIN (rækker ud igen)

Javel.

GERONTE (rækker pungen, fortryder)

Et afskum !

SCAPIN (griber efter pungen)

Javel.

GERONTE (som f r)

En hedning, en tyv !

SCAPIN (som f r)

Det ordner jeg.

GERONTE (som f r)

Som mod al ret og rimelighed afpresser mig 1500 francs.

SCAPIN (som f r)

Javist.

GERONTE (som f r)

Og at han ikke får dem godvilligt, hvad enten jeg så er død eller levende.

SCAPIN (som f r)

Fortræffeligt.

GERONTE (som før)

Og at hvis jeg nogensinde får fat i ham, så skal jeg nok hævne mig.

SCAPIN (som før)

Naturligvis.

GERONTE (stikker pungen i lommen og vil gå)

Gå så og skaf mig min søn tilbage.

SCAPIN (løber efter ham)

Hallo, hr. Geronte !

GERONTE

Hvad nu ?

SCAPIN

Pengene ?

GERONTE

Det er smerten, som gør mig helt forvirret.

SCAPIN

Ja, det ser jeg godt.

GERONTE

Hvad fanden ville han også på den galej ? Den forbandede galej ! Den afskyelige zigøjner ! Gid pokker havde ham !

SCAPIN (alene)

Han kan ikke rigtig døde tanken om de 1500 francs, jeg har lettet ham for. Men dermed skal han ikke slippe, den gnier. Han kan vente sig !

Arbejdsspørgsmål

1. Læs interviewet med scenograf Nadia Nabil og sammenlign med din egen oplevelse af forestillingen?
2. Beskriv scenografien med egne ord, lav eventuelt en model eller tegning over den. Beskriv de forskellige effekter og symboler i den.
3. Hvis du skulle lave scenografi til forestillingen hvordan skulle den så se ud?
4. Beskriv de enkelte karakterer og se på hvad det er for nogle karakteregenskaber der kendetegner dem.
5. Hvad har de forskellige karakterer af projekter? Hvad er hver enkelts gennemgående mission?
7. Hvis forestillingen skulle foregå i nutiden, hvor ville den så foregå? Prøv at lave din egen gendigtning af stykket. Det kan bare være i grove træk.
8. Hvis Molière havde levet i dag, hvilke ting tror du så han ville kaste sig over at karikere i vores samfund?
9. Prøv at læse om Commedia dell'arte og redegør for genrens virkemidler. Hvilke commedieadell'arte træk kan du finde i SCAPINS RÆVESTREGER?

Mads M. Nielsen og Kurt Dreyer

Litteraturliste

Vil du finde ud af mere om Molière og hans tid kan du måske finde inspiration her:

Jacques Berg; "Molière - eller Den store komedie", Forum, 1988.

Carl Johan Elmquist: "Molière" Gads forlag, 1966.

Red. Marius Børup: "Molières digte" Forum, 1948.

Egon Friedell: "Den nyere tids kulturhistorie" Høst & Søn, 2000.

Se også filmen:

"Molière" af Ariane Mnouchkine

Kurt Dreyer, Lars Lønnerup, Sanne Saerens, Peder Dahlgaard, Rikke Lyloff og Morten Brovn Jørgensen.